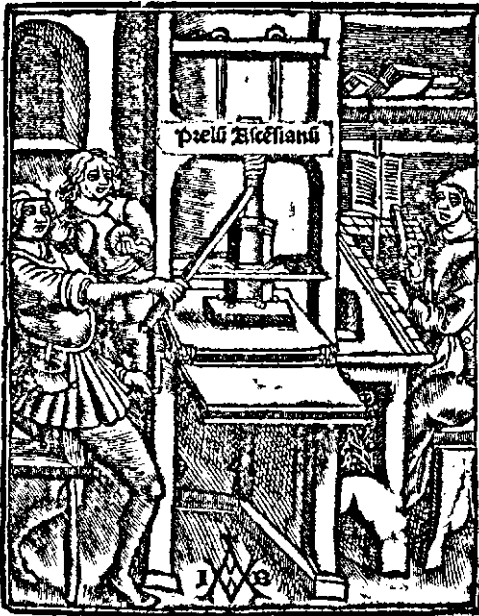

Remundi Lulli Eremite

celitus illuminati Metaphysica noua : & Philosophiæ in
Auerroistas exoptulatio.

Venduntur Parrhiis in officina Ascensiana.

Iodocus Badi⁹ Ascēsi⁹, Bernardo Lauinethę Theo-
logiæ professori, & artis Lullianę interpreti acutissi-
mo. S. D.

Benefacis Lauinetha doctissime: q
scintillas luminis nō pmetheia te
meritate rapti sed magno puiden-
tiæ dono nobis cælit⁹ demissi, col-
ligis: & vt fragmenta dñicę refe-
ctionis ne pereant in cophinos im-
pressoriae artis recipis. Bene in-
quã facis: qui ī lucē emittēdas sat-
agis lucubrationes (si ad rem spe-
ctemus) mirificas Remundi Lullii
qui vere & intrepide dicere potest

Dominus illuminatio mea & salus mea quem timebo! Sed
in eo maxime ostendis ingenii tui splendorem q̄ ea potissi-
mum opera emittenda curas, in quibus interioris eruditio-
nis est q̄ plurimum: iter quę sunt quę nunc te auspice emit-
tim⁹, metaphysicę nouę & philosophicę expositatiōis syn-
tagmata, quę in sinum tuum vnde emissã sunt: quia redi-
re gestiunt: quin redeant: nihil impedio.

Vale. E chalcographia nostra: apud Parrhisios
Ad. XIII. Kalē, Martias, Anno ad calculū Romanū
M. D. XVI.

METAPHYSICALVLLIANA:

Deus cū tua altissima sapientia charitate & gratia incipit Metaphysica noua & compendiosa,

Voniāq̄de intellect⁹ nihil gñali⁹ ente obiectare pōt idcirco huius scientiē cōueniens subiectum est ens inq̄tū hmōi. Idoneū est igit̄ cum ens sit vniuersalissimū: eius proprietates & cōditōes cū p̄cipiis artis gñalis & regulis inuestigare. Hac aut̄ cognitiōe de ente habita potēs erit intellect⁹ aliorū h̄c cognitiōe. Intellect⁹ em̄ v̄sum habitatus facile ad p̄cularia cōdescēdit: q̄q̄ ecōuerso nō possit, qm̄ aut̄ p̄lixitate intellectus fastidit⁹ nō est p̄ptus speculari: istā idcirco scientiā cōpendiose trademus. Principia aut̄ artis generalis sunt decem & octo, s. bonitas, magnitudo, aternitas siue duratio, potestas, intellectus, voluntas, virt⁹, veritas, & gloria, differētia, cōcordātia, cōtrarietas, p̄ncipiū, mediū, finis, maioritas, aequalitas, minoritas. Habet et̄ illa ars decē q̄stiōes gñales & tā ī his q̄ ī supra dictis p̄ncipiis cadit q̄qd̄ ē. q̄ sūt iste: Vtrū est: qd̄ ē: de quo est: quare est: quantum est: quale est: quando est: vbi est: quō est: & cū quo est. Sufficiēter em̄ q̄rimus p̄ istas regulas de quocūq; nec diuersimode q̄sq̄ querere potest.

¶ De diuisione huius libri rubrica. I.

ENs autem diuiditur in ens increatū & in ens creatū. Dico autem increatum ipsū deū: creatum vero residuū. s. vniuersum. & ideo prima distinctio erit de Deo: secunda q̄dem de vniuerso. Primo aut̄ inuestigabimus de deo suas rōes siue p̄prietates sc̄dm̄ q̄ ipse habet eē & agere intensū. Et in secunda distinctione inuestigabim⁹ passiones & naturas ipsi⁹ etis creati sc̄dm̄ etiam q̄ habet existētiā

DE PRIMO ENTE. S. DEO.

& agentiã intensam et extensam. Et primo cū principiis; secūdo cū regulis artis generalis.

De Prima Distinctione.

Istinctio prima in duas partes est diuisa; in prima inuestigabimus per principia; secūdo per regulas & dicemus in prima de bonitate in abstracto considerata & isto mō de magnitudine & sic de aliis vt inueniamus primum ens. s. deū quem ingrim⁹ & ei⁹ rōes siue pprietates cū gbus de ipso notitiã habeam⁹ & hoc sic.

Bonitas est, & quædã bonitas est propter seipsam & talis bonitas est in suplatiuo gradu eo q̄ nō habet aliud quod sit de suo genere supra se & qa etiã pficit om̄s alias bōitates q̄ r̄ū nulla est p seipsã: & si talis bonitas nō est suū oppositum est: & ip̄a priuata oēs alię bonitates sūt impfectę & quia hoc est impossibile idcirco ipsa sūma bonitas ē: q̄ est rō ipsi entī optimo q̄ producat optimū. aliter ipsa bonitas nō eēt sūma in suplatiuo gradu pmanens.

Magnitudo est q̄ ppter seipsã ē & nō ppter aliđ qđ sit de suo gñe: & ista pficit oēs alias & sūt ppter ipsã: & si talis magnitudo nō ē suū oppositū est. s. paruitas: q̄ si eēt ppter seipsam faceret q̄ nulla magnitudo eēt ppter seipsã: q̄ nulla eēt perfecta qđ est ipossibile: ergo talis magnitudo ē q̄ ē ppria proprietatis p̄io entī deo quē ingrim⁹ per quã est immēsus & ipsa est ei rō q̄ pducatur imēsu vt de ipsa nō sit ociosus. Ipsa autē imensitas eadem est cū summa optimitate. vna em̄ de alia vere p̄dicat. Istæ autē rōes eędē sunt essentialiter cū ente cui⁹ sūt cū qb⁹ pduxit ens optimū maximū.

Aeternitas ē & est ppter seipsã & nō ppter aliđ supra ipsã existens, q̄ pficit oēs duratiōes alias q̄ sūt p istã & nulla alia per se, & si ipsa nō est, oīa q̄ sūt noua sūt & contingētia: & nulla duratio erit permanēs & perpetua: & oīa erūt ī nō esse & ab ipso nihilo sit quicqđ est: est ergo illa eternitas quã ingrim⁹ q̄ est rō entī eterno q̄ pducatur æternū ab æterno in æter

DE PRIMO ENTE PER PRINCIPIA

Dum, vt ipsum ens eternū de ipsa nō sit ociosum ipsa existēte eadē cū optimitate & maximitate frātū q̄ de ipsis p̄dicari pōt & eoduerso & tale ens optimū maximū & eternū est. **P**otestas infinita est cū qua ens optimū maximū & eternū esse porest & si nō est ipm̄ ens tale eē nō potest, & quia est, vt probatū est: ergo infinita potestas est, ipsa autē est ratio enti supradicto q̄ p̄ducatur possitū infinitū: vt de ipsa nō sit ociosum. Ipsa autē est idē cū optimitate maximitate æternitate intātum q̄ vna de alia potest p̄dicari.

Quidā intellect⁹ est īfinit⁹ q̄ cū suo itelligere īfinito itelligit oīa itelligibilia. & si talis intellect⁹ nō est ens optimū maximū æternū potētissimū & itelligibile īfinitē &c. nō est itellectū ratiōe suæ dignitatis & sic est pl⁹ de ignorātia q̄ de sciētia & sic tale ens. i. optimū &c. est in suplatiuo gradu & nō est. qd̄ eī nō ē itelligibile ī suplatiuo gradu eē nō pōt vt p̄batū est tale ens esse ī suplatiuo gradu: & sic erit cōtradictio manifesta. est igit̄ īfinit⁹ intellect⁹: qui est ratio ipsi enti q̄ p̄ducatur itellectū vt de ip̄o nō sit ociosū ip̄o existēte eodē cū optimitate maximitate &c. ita q̄ vnū de alio p̄dicabile est.

Quārdā voluntas est infinita q̄ cū suo velle īfinito diligit oīa diligibilia: & si talis volūtas nō est ens optimū maximū &c. qd̄ ratiōe suæ dignitatis diligibile est nō diligit & sic nō est in suplatiuo gradu cui⁹ oppositū p̄batū est: & sic sequit̄ cōtradictio. erit ergo volūtas in se & in suo velle īfinita cū quo velle est ratio ipsi enti q̄ p̄ducatur volitū infinitū: & est eadē cū optimitate maximitate &c. & vnū de alio p̄dicatur.

Virtus īfinita est cū qua optimitas maximitas &c. existūt īfinitē virtuosæ: si autē nō est illa existūt vitiosæ in suplatiuo gradu qd̄ est ip̄ossibile. Infinita ergo virt⁹ est necessarie q̄ est ratio ipsi enti q̄ p̄ducatur optimū &c. īfinitē virtuosē ip̄a existēte eadē cū optimitate &c. ita q̄ vnū de alio p̄dicat̄.

Veritas infinita est quæ ponit̄ in verbo q̄ sit ens optimū maximū &c. si vero nō est sequit̄ q̄ ipsum optimū &c. vere

DE PRIMO ENTE PER PRINCIPIA?

nō est, sed pbatū est ipm esse ergo veritas est infinita que est ratio ipsi enti vero infinito vt pducatur ens verū infinitū & eadē est cū bonitate &c. intantū q vnū de alio p̄dicatur.

¶ Gloria infinita est quæ ponit q ens optimū maximū &c. infinite sit gloriosum, & si nō est, ipm ens penose est optimū maximū qd est impossibile, est ergo gloria infinita que est ratio optimo &c. vt pducatur ens gloriosum: & est eadē cū aliis rationibus. Ita q vna de alia p̄dicatur.

¶ Differentia infinita est que ponit q optimās infinite pducatur optimatū distinctū a seipso & sic de maximante &c. & si non est differentia infinita ipsa pductio nō est infinita & distincta & in suplatiuo gradu pmanēs & sic claudicāt optimitas & cæteræ oēs qd est impossibile, est ergo differentia infinita quæ ponit q optimās pducatur optimatū ipsis existentib⁹ distinctis abinuiçē: & sic de maximante &c.

¶ Cōcordātia infinita est q ponit q optimās maximās &c. cōcordāt ī vna actiōe infinita eisdē sibi īuicē existētib⁹ & ponit q optimat⁹ maximat⁹ &c. cōcordēt ī vna passiōe infinita existētib⁹ sibi īuicē eisdē, & si nō est ipsa infinita cōcordātia cōuersio optimātis maximāris &c. infinita nō est nec ei⁹ optimū maximū &c. infinitum existere potest: sed quia infinitum est vt probatū est ergo sequitur q infinita cōcordantia est quæ ponit q infinitū cōcordans pducatur infinitū concordatū ipsa eadē existēte cū optimitate & maximitate &c.

¶ Cōtrarietas infinita nō est quia si esset infinita cōcordantia esse nō posset: sed quia est vt pbatū est: ergo infinita cōtrarietas esse nō potest: & sic sequeretur q cōtrarietas finita non potest impedire infinitā cōcordantiā infinitā optimitatē maximatē &c. nec potest esse de gñe entis infiniti qd inquirim⁹.

¶ Prīcipiū infinitū est cū quo ens primitiuū prīcipiat oīa prīcipiabilia et si nō est ipm ens primitiuū nō ē prīcipiū infinitū producens optimatū maximatū &c. qd est impossibile eo q in superlatiuo gradu est producēs, est ergo prīcipiū infinitū

DE PRIMO ENTE PER REGVLAS

¶ Cum quo ens infinitum pducit principiatū infinitum.
¶ Medium infinitū est. s. optimare maximare aeternare &c.
 sine quo optimās nō posset pducere optimū nec maximans
 maximū &c. est ergo mediū infinitū cū quo infiniēs pduxit
 infinitatum per totam entitatem optimitatis. &c.

¶ Finis. s. vltim⁹ infinit⁹ in quo infiniēs infinitatū & infiniere
 sunt quietata & per cōsequens optimans optimatū optima
 re &c. & si nō est in primo ente nulla quies est qd est īpossibi
 le. ergo est finis infinitus in quo primū ens cū suis rationib⁹
 est quietatum & propter se agens.

¶ Maioritas īfinita ē cū minoritate nō relata naturalit cū q̄
 primū ens consistit in suplatiuo gradu q̄ ad suā optimitatē
 maximitatē &c. in q̄ gradu nō posset existere si ipsa maiorita
 te qd posset eē mai⁹, ē ergo maioritas īfinita q̄ pōit q̄ primū
 ens sit mai⁹ q̄ aliqd aliqd ēs existēdo & agēdo: & ē qdā ēqlitas
 īfinita q̄ ponit q̄ rōnes primi entī sūt ēqlēs eēdo & agēdo.
 sine ēqlitate īfinita nō possent eē aq̄les eo q̄ qlibet est īfinita
 effendo & agēdo q̄ ēqlitas ponit q̄ nulla īēqlitas sit ī primo
 ente, ipsa em̄ est īfinita & non cōpatit secū īnæqualitatem.

¶ Nulla mīoritas ē īfinita. rō hui⁹ ē q̄ maioritas ē īfinita q̄ ē
 ei⁹ oppositū & sic p̄t q̄ mīoritas nullo⁹ p̄t cōpetere p̄rio eti.

¶ Venati sum⁹ primū ens & ipm̄ iuenim⁹: & habem⁹ ei⁹ no
 titiā p̄ suas rōnes: p̄ ea autē q̄ dixim⁹ vnusq̄sq̄ bene intueās ad
 qdlibet q̄sitū de deo respōdere p̄t vt patebit in sc̄da pte vbi
 p̄ p̄dicta aliqs̄ q̄stiones soluem⁹ & sic etiā aliā solui possunt.

¶ De sc̄da pte q̄ est de p̄rio ente p̄ regulas & p̄rio p̄ vtrū.

Variū vtrū sit primū ens & vtrū sit vnū,
 trinū, & simplex, vnū & necessariū & sim
 pliciter infinitū, p̄fectū, & vtrū sit immu
 tabile & vtrū sit corpus siue potētia ī cor
 pore. Istas decē q̄stiones facim⁹ vt de ipso
 notitiā habeam⁹: & p̄rio de p̄ria dicem⁹.

¶ Q̄ sit primū ens p̄t p̄ hoc qd dixim⁹. s. bōitatis & s. ma
 gnitu. &c. qm̄ si ē bōitas p̄t se q̄ facit oēs bōitates ē ēs p̄mū

DE PRIMO ENTE PER REGVLAS. I

¶ Q² sit vnum & nō plures: patet p hoc q̄ est de dōitate i su perlatiuo gradu & sic de magnitudine &c. qm̄ si optimās p̄ duxit optimatū & maximās maximatū eternās eternatū &c. & optimitas maximitas &c. sunt idē necessario sequit̄ q̄ sit vnus actus t̄modo optim⁹ immensus eternus &c. qui necessitat̄ q̄ sit vnum ens t̄modo & non plura.

¶ Q² ipm̄ ens sit trinum patet per hoc qd̄ in prima pte dictū est qm̄ optimās, maximās, eternans, &c. necessitat̄ vnū suppositum optimatū maximatum eternatum &c. necessitat̄ etiam vnū suppositum optimare maximare, &c. & ista tria correlatiua siue supposita constituunt vnā essentiā & naturam, qd̄ est primum ens.

¶ Q² primū ens sit simplex patet p hoc q̄ cōpositio nō pōt existere in subiecto aliquo sicut optimās maximās eternās &c. optimatū maximatū eternatū &c. optimare maximare eternare, &c. qm̄ cōpositio nō sit nisi ex plurib⁹ diuersis essētiis cū quantitate existentib⁹ & cū tempore.

¶ Q² ens primū sit vnū oñdī p hoc qd̄ dictū est i pagrapho intellectus & voluntatis qui in subiecto existere non pūt nisi sit vnum illud subiectum.

¶ Q² es primū sit necessariū: pbat̄ p hoc qd̄ i pria pte dictū est, qm̄ vbicūq̄ est optimare maximare & eternare est necessitare in t̄m q̄ aliter nō se posset habere.

¶ Q² primū ens sit simpliciter i finitū ostēdit̄ i hoc q̄ optimitas maximitas eternitas &c. vna de aliā p̄dicari pōt q̄ p̄dicatio eēt discōtinuata nisi primū ens esset simpliciter infinitum.

¶ Q² primū es sit p̄fectū oñdī i hoc qd̄ i pria pte dictū ē qm̄ subiectū i quo ē optimitas maximitas eternitas &c. nullam imperfectionem potest pati.

¶ Q² primū es sit imutabile patet p hoc q̄ i subiecto i quo ē optiare maximare eternare &c. nulla nouitas pōt repiri.

¶ Q² aut̄ primū ens nō sit corp⁹ nec potētia i corpe oñdī p hoc q̄ oē corp⁹ ē substātia q̄ra q̄lis & sic de alijs qd̄ ē cōpositū ex ip̄s & tale subiectū nō pōt pati optiare maximare etere.

DE PRIMO ENTE PER REGVLAS.

nare &c. & tale ens nō hēt potētiā ad pducēdū optiatū maximatum aternatum. &c.

De quid est.

Querit qd ē primū ens? Respondēdum ē qd ē ens ī quo suę rariōes de seipīs inuicē & de ipō cōuertibiliter p̄dicāt vrputa qñ dī optimitas ē maxīitas ęternitas & sic de alijs & ecōuerso. Alio aut mō diffiniri pōt sic: primū es ē primitiua etiā essentia substātia necessitas. nā qd extra se nihil est indiāgēs & ē tm̄ ppter suā agētiā ītrīsecā q̄tū ppter suā existētiā & est vnitas & vnitiuū ab omni accidēte lepatū.

Querit qd hēt primū es ī seipō sibi coessētiāle & naturale? Respondēdū ē qd hēt sua primitiā vera & necessaria correlatiua cū qb⁹ est id qd est & cū qb⁹ habet ita primitiūā verā & necessariā agētiā sicut exñtiā vt patet p suā optimitatē &c. hñs in se ipā optimās optimatū optiare.

Querit qd est primū ens ī alio? Respondēdū ē qd ista petitiō cōpetit natali q̄rit de mobili. & sic respōdēdū qd primū ens est in vniuerso agēs ipm̄ deducēdo de nō esse ī eē: causans gubernās ordinās ipans dñans brificās cōdēnās & huiusmodi.

Querit qd hēt primū ens in ente sc̄ario. s. ī vniuerso? Respondēdū ē qd hēt ī ipō dominiū sicut causa ī suo effectu. habet ēt seruitiū: hēt laudes, honores, hēt ēt qd est obiectatū in telligēdo diligēdo recolendo. habet etiā actus extrīsecos iūdicando miserando & huiusmodi.

De quo est.

Queritur de quo est primum ens & dico qd est de seipso eo qd nullum ens est sibi praeiacēs & hoc patet p̄ p̄cipia supra dicta p̄ quā notādū est qd ipm̄ ē ī superlatiuo gradu exñs.

Vterius respōdēdū est qd est de suis p̄prietatib⁹ & rōib⁹ in prima pte tactis & hoc ē formaliter ab omni materia remotū quoniam ens primū quo ad suam bonitatē magnitudinem &c. non potest pati materiā cum sit forma simplex ab omni materia denudata.

De quare est.

A.v.

DE PRIMO ENTE PER REGULAS.

Quæritur: primum ens quare est? Respondendum est quod est propter hoc quia est ens primum bonum & necessarium non ab aliquo dependens.

Vterius est pro se quoniam est proprium intrinsecum agere ut in prima parte tractatum est.

De quantitate.

Quæritur primum ens quantum est? Respondendum est quod ipsum non est quantum quo ad quantitatem punctualem eo quod simpliciter immensum & eternum est. Bene tamen dici potest quod est terminum ut per sua correlativa distincta patet etiam per suas rationes quæ sunt naturales per se existentes habentes actus proprios.

De qualitate.

Quæritur primum ens quale est? Respondendum est duobus modis. uno modo quo ad metaphysicum alio modo quo ad naturalem, quoniam metaphysice considerat ipsum quo ad suam propriam bonitatem propter quam est bonum; quo ad suam magnitudinem propter quam est magnus. Et naturalis considerat quo ad mobile siue quo ad actum extrinsecum. Dico igitur ipsum esse bonum quia creat bonas creaturas; magnus quia creat magnas creaturas &c.

De quæ.

Quæritur primum ens quando fuit. Vterius quæritur utrum nunc fuit in ipso primo ente ab eterno in potentia an in actu Respondendum est quod semper fuit est & erit: eo quod est ens eternum aliter non esset ita primitivum per entitatem sicut est simpliciter primitivum per bonitatem.

Vterius dico quod nunc ut tempus non fuit in potentia in primo ente quoniam primum sic precedit nunc per suam eternitatem sicut precedit quantitatem per suam immensitatem: & mobile per immobilitatem & huiusmodi.

Adhuc autem dico quod nunc tempus ab eterno non fuit actu quoniam primum ens sicut precedit tempus per suam eternitatem sic precedit suam successionem per eternitatem; aliter immobile non prederet mobile quod est impossibile. fuit ergo Nunc quando creatum fuit.

De ubi.

Quæritur primum ens ubi est? Respondendum est quod ubi non est de genere primi entis cum locus sit causa in quod ens secundum

DE SECVNDO ENTE,

daritū est locatum in ipso loco existente vna parte vniuersi creata quando alia partes creatae fuerunt & in ipso loco collocate, & sic dico q̄ primū ens p̄cedit sic vbi per suā imensitatem sicut tempus p̄ suā aeternitatem. Veruntamen dici potest; quod est in loco tanq̄ agens suum effectum producens etiā est vbiq̄ quia ens infinitum est.

¶ De quomodo,

¶ Quærit primū ens quomodo est? Respondendum est duobus modis primo quo ad metaphysicū qui cōsiderat ipsum quo ad suum modum intrinsecum existendo & agendo vt in prima parte signatum est; secūdo aut̄ modo quo ad naturalem q̄ considerat ipsum quo ad mobile siue quo ad actum extrinsecū, in quo mobili rationes illius habent modū cum actibus extrinsecis mouēdo causando gubernando .&c.

¶ De cum quo,

¶ Quæritur cū quo est primū ens? Respondendum est duobus modis sicut supra dictum est; quoniam est cum seipso & cum suis actibus intrinsecis secundum q̄ metaphysicus cōsiderare potest. Secundus modus est secūdū naturālē qui ipsum cōsiderat ī q̄tum est prima causa causans omnia mobilia cum suis rationibus & earum actibus.

¶ Diximus de primo ente deducto per primam partem & secundam & per ea quæ dicta sunt de ipso potest metaphysicus habere notitiā de eius essentia existentia & intrinseca agētia; & naturalis potest habere notitiā quō ipm̄ primum ens se habet ad mobilia & per quem modū secundariū ens potest recipere passiones a primo ente. Et hoc primum ens inquisitum deum benedictum vocamus.

¶ De secundo ente,

Secūdū es dicim⁹ totū vniuersū creatū. & dī scdm̄ q̄ depēdet a p̄rio, & scdm̄ q̄ de p̄rio determinauim⁹ intēdim⁹ venari scdm̄ cū sit similitudo eius sicut causa bona quę causat suū effectū p̄pter se taliter vt per ipsum sint cognita sua bonitas magnitudo &c.

DE ANGELO: 1

¶ Intendimus autē tractare secundū ens diuidēdo ipsum in octo partes videlicet angelicū, cæleste, humanū; & in ens qđ est imaginatio & qđ est sensitua, vegetatiua, elementatiua & qđ est instrumētiua. Et quodlibet istorū suo modo tractare intendimus per principiā & regulas artis generalis.

¶ Metaphysicus considerat ens in quātum ens; & naturalis cōsiderat mobilia quæ ab ipso ente in agendo & mouēdo sequuntur, & ad istas duas cōsideratiōes reducitur maxie qđ est: cū qđ est sit existēdo v' agēdo; & qđ vnū cognoscit per aliud. Alio modo in isto secūdo ente intendimus descendere ad mobilia.

¶ De ente angelico.

¶ Angelus est ens per se existēs eo qđ substantiā est qđ libet suorum principiorū innatorū, etiā est per se existēs sicut sua substantiālis bonitas magnitudo &c. excepta cōtrarietate quā nō includit qđ iā eēt corruptibilis.

¶ Angelus est bon⁹ per suā bonitatē, magn⁹ per suā magnitudinē. ipse autem est cōpositus ex suis principiis innatis differētib⁹. vnū enim de aliis predicari non potest quia si sic plura essent prima entia qđ est impossibile.

¶ In angelo sua bonitas est magna p magnitudinē: durabilis p duratiōnē; & ecōuerso, sic autē est de aliis principiis ideo necessario sequit in ipso esse qđ sit accidēs ortū habēs e substantiāli, qm bonitatis quæ est magna p magnitudinē eius magnitudo est quanta; & magnitudo quæ est magna qđ est bona p bonitatē ei⁹ & bonitas est quanta & sic de aliis principiis.

¶ Et sicut dictū est de quātitate ita dici potest de aliis predicamentis accidētium & sic patet per quē modū angelus in sua cōpositione substantiā includit & accidēs.

¶ Angelus est ens insensibile & imaginabile: qm est spūs nō cōiunct⁹, est em p se id qđ est nō vt cū quodā alio sit terrenū sicut est aīa hoīs vt sit homo, & sic sequit qđ sua substantiā nō sit extēsa quia si sic iam esset obiectū imaginationis.

¶ Angel⁹ est ens imobile, dico eū imobilē cū sit icorruptibilis.

DE ANGELO PER REGVLAS DEDVCTO.

nec se mobilis ē localiter, q̄a si sic regreret mediū & eēt obiectum imaginationis, nūc aūt hic nūc alibi non facit mediū. non em̄ habet ptes anteriores & posteriores nec est lineatus. ¶ Angelus non crescit nec decrescit, q̄a si sic, esset in motu, nec influit nec recipit subiectiue, & sic appet q̄ angelus ē entitū inimaginabiliū & insensibiliū: qm̄ angel⁹ est creat⁹ per primū ens & non ppter se. oīa ei⁹ principia innata ad tres potēcias ordinātur q̄ sunt intellect⁹ voluntas & mēoria idcirco sua bonitas est ei rō q̄ habeat bonū intelligere amare & recolare erga suū obiectū: & magnitudo est rō q̄ habeat magnū intelligere amare & recolare erga primū: & sic de aliis. Ratio huius est q̄a primū dignū est vt sit intellectū cum bono magno & sic de aliis intelligere amare & recolare: & in hoc cōsistit tota ei⁹ similitudo.

¶ Angel⁹ beat⁹ q̄cqd intelligit intelligit in primo ente qd̄ est eius obiectum & p hoc intelligit seipm̄ & nō sicut intellect⁹ hūan⁹ q̄ acgrit species peregrinas a potentia inferiori & sic intelligit seipm̄. Et sicut dictum est de intellectu angelico ita potest dici de volūtate & memoria.

¶ Angelus p ea q̄ cōsiderat in priō obiecto cōsiderat in alio angelo, & sic tales intellectiones volitiones mēorationes sūt locutiones spiritalues angelorū. Multa qd̄ alia de angelis dici possent: sed per ea q̄ dicta sūt bene intueti parere possūt & satis sufficienter haberi ea q̄ de principiis innatis angelorum sunt dicenda.

¶ De angelo per regulas deducto.

¶ **A**trum sint angeli: Dico q̄ sic. aliter ens in cōi pate-
retur vacuū, qm̄ decem sunt entia cōstituentia vni-
uersū nec plura nec pauciora. s. de⁹, angel⁹, celū, hō
imaginationis, celi tiua: vegetatiua: elemētatiua, op⁹ naturale,
& artificium. Ex istis decem totum ens plenarie est perfe-
ctum. Si autem plus esset eēt supfluum si autē minus vacuū
esset. Sūt ergo angeli vt in ente in communi nō sit vacuum

DE ANGELO PER REGULAS!

CVtrum angeli sint eterni! dico q̄ nō: Ratio huius est quia aeternitas dei sic p̄cedit tēpus ab aeterno sicut diuina bonitas cum infinitate p̄cedit bonitatē finitā & immēsitās dei omnem quātitatē.

CVaritur vtrū angelus sit corpus! Respondēdum est q̄ non vt patet per ea quæ dicta sunt in prima quēstiōe videlicet q̄ sint entia spiritalia non conuincta.

CVtrum angelus sit cōpositus? dico q̄ sic, vt patet in prima parte. cōponitur enim ex suis principiis innatis.

CVtrum angelus habet materiam! Respondēdū est q̄ habet materiam spiritalē ex principiis innatis bilibus constituta in qua materia angelus beatus recipit beatitudinē & malus poenam.

CVtrum angelus habeat quātitatē! dico q̄ sic de quātitate nō extēsa sed intēsa cū qua est terminatus & finitus.

CVtrum angelus habeat virā! Respōdēdum est q̄ sic, aliter non esset deus per ipsum obiectabilis.

CVtrum angelus sit corruptibilis! dico q̄ nō eo q̄ est spiritus ingēitus.

CVtrū vnus angelus possit creare aliū! dico q̄ nō, q̄a nimis esset filius deo & haberet posse in nō ente ex quo est deductus.

CVtrū deus possit perpetuare angelū cū sit creatus! Respōdēdum est q̄ sic, qm̄ qui potuit eum deducere de nō esse in esse, potest eum perpetuare.

CVaritur qd est angelus! dico q̄ est spiritus creatus non conuinctus.

CVaritur quid habet angelus in se sibi coessentialē! dico q̄ sua correlatiua innata, per vnū vero correlatiuorū est actiuus per alterū vero passiuus & per alterū conuinctiuus & hoc significatum per sua principia innata quæ sine correlatis non possent cōstituere ens angelicum.

CVaritur quid est angelus in alio! dico q̄ in obiecto est bonus magnus obiectando & est in inferioribus agēs p̄ accidēs.

DE ANGELO PER REGVLAS.

Queritur quid habet angelus in alio? dico q̄ in deo habet beatitudinem & habet in istis inferiorib⁹ potestatem secundū q̄ a deo est limitatus.

Quaritur de quo est angelus? Respondendū est q̄ inquam̄ tum est creatus nō est de aliquo sibi materialiter preiacenti & est de suis principiis innatis vt sit ens tale quale est.

Et si queritur cuius est? Respondendū est q̄ est dei.

Quaritur angelus quare est? & dico q̄ est formaliter quia est ex principiis innatis constitutus; & finaliter est vt deū intelligat diligat & recolat & hæc principaliter. Secundario autem vt sit beatus.

Quaritur angelus quātus est? Respōdēdū est q̄ angel⁹ est cōtinuus quia ex suis p̄cipiis cōtinue est cōstitut⁹ indiuisus. habet autē quātitatē discretā quia vnū p̄cipiū differt ab alio & etiā sua correlatiua habēt quātitatē discretam.

Quaritur qualis est angel⁹? Respōdēdū est q̄ talis quales sunt sue p̄prietates q̄ non sunt p̄dicamētales quia sunt sua p̄cipia innata; & etiā talis qualis dicit per suas p̄prietates p̄dicamētales videlicet bonus p̄ bonitatē moralem.

Queritur de angelo quādo fuit? Respondendū est q̄ tunc quando fuit creatus id qd̄ est. & est in successiōe per accidēs eo q̄ multorū annorum est per accidēs & in vno loco est in vno tēpore alibi vero in alio tempore.

Quarit angel⁹ vbi est? Respōdēdū est q̄ est in seipso & in suis p̄cipiis innatis ex qb⁹ cōstitut⁹ est & est ī loco p̄ accidēs q̄ nō ē de sua eēntia et est ī ipso loco nō collocās nec collocat⁹

Quarit angel⁹ quō est? Respōdēdū est q̄ est p̄ illū modū p̄ quē habet sua p̄cipia innata sibi inuicē in cōponēdo ipsum.

Quarit angel⁹ cū quo est? Respōdēdū est q̄ est cū suis p̄cipiis innatis et cū suis correlatiuis sine qb⁹ esse nō potest et ē cū sua causa q̄ ipm̄ creauit et gubernat. Dixim⁹ de ente angelico et per id quod dictū est potest metaphisicus facere scientiā et naturalis p̄t cognoscere ei⁹ naturā et opationē.

DE PRIMO ENTE.S.DEO.

De cælo per principia deducto.

Cælum est ens per se existens. Pater autē hoc p̄ eius principia innata: hæc em̄ per se existunt: scilicet eius subst̄ntialis bonitas magnitudo duratio &c. & sicut per se est sic habet etiā motū vt per sua p̄cipia habeat naturā & motū & per motum se habeat ad finē: videlicet ad mobilia ista.

Principiorū cæli vnūquodq̄ differt ab alio: qm̄ si principia innata angelorū & principia cæli multo magis. Principia cæli inuicē cōponūt tertiū / sicut bonitas quæ bonificādo facit magnitudinē durationem &c. & magnitudo magnificādo bonitatē durationem &c. & sic cōueniunt inter se in tertio ex iis cōstituto: qm̄ bonitas bōificat magnitudinē & magnitudo magnificat bonitatē. Oriuntur accidentia p̄cipiabilia quæ intrāt cōpositionē & cū istis principiis cōponūt vnū tertium: & sic est in ipso cælo: qm̄ bonitas est magna p̄ accidens & magnitudo bona est p̄ accidēs: & sic de aliis excepta cōtrarietate quæ nō intrat illā cōpositionē. sic em̄ esset corruptibile. Verūtamē cum diuersitate motū cōtra cōtrarietates in istis inferiorib⁹: sicut grādines p̄ frigidū & siccū & torē per calidū & humidū & fulgur p̄ calidū & siccū.

Principia cæli sunt causæ qualitātū elemētōrū: per motū, sicut bonitas cæli quæ mouet bonitates inferiores per calidū aut p̄ frigidū p̄ humidū aut per siccū secundū q̄ & cōstellatio. Et sic de magnitudine quæ p̄ motum causat magnitudinem, caliditatē & sic de aliis: qm̄ cælum est primū mobile causat masculinitates, foemineitates, neutralitates, diurnitates, nocturnitates, & huiusmodi vt p̄cedat suo motu primitiuo ista generabilia.

multa alia dici possent de p̄cipiis cæli sufficiūt autē hæc qm̄ quæ dici possent implicantur in his.

Quæritur vtrū cæli sit aternū: Respondendū est q̄ nō. ra

DE CAELO PER PRINCIPIA?

zio huius est quia diuina aeternitas sic praecedit tempus in corpore sustentatum sicut in substantia spirituali: ut in capitulo de Angelo dictum est.
¶ Vtrum caelum sit corruptibile? Respondendum est quod non: ut patet: quia sua principia innata sunt incorruptibilia. non enim sunt cum contrarietate conuincta.

¶ Cum caelum sit nouum vtrum perpetuale? Respondendum est quod sic, si diuina voluntas vult cum sit idem cum diuina potestate quae potest omnia.

¶ Vtrum caelum habeat naturam? Respondendum est quod sic aliter substantia eius non esset mobilis nec sua principia innata haberent actionem nec passionem intraneam.

¶ Vtrum caelum sit in continuo motu? Dico quod sic, aliter non esset primitiuum in motu.

¶ Vtrum octaua sphaera possit mutare totum locum? Respondendum est quod non, quia non habet naturam grauem nec leuem.

¶ Vtrum caelum possit diuidi. Respondendum est quod non, quia sic generaret nouum locum & vacuam & corrumpere motum continuum.

¶ Vtrum caelum sit corpus sphericum? Respondendum est quod non, quia concavum est ubi sunt elementa quae elementa componunt cum ipso caelo vniuersum contiguum sphericum.

¶ Vtrum caelum suscipiat aliquid extrinsecum ad eius sustentationem sicut anima recipit? dico quod non, eo quod sua principia innata sunt incorruptibilia.

¶ Vtrum caelum sit animatum anima motiua? dico quod sic quia si non haberet animam motiuam non moueret naturaliter ista inferiora nec se ipsum & sic non esset primum mobile, nec sua principia innata haberent naturam per se, quod est impossibile.

¶ Quaritur quid est caelum? Respondendum est quod caelum est primum mobile, caeli est corpus magis magnum omnia alia corpora continens & omnia alia mobilia mouens, in maiori motu existens.

¶ Queritur quid habet caelum in se ipso? Respondendum est quod habet sua correlatiua innata celestiatiuum, celestabile; & celestiare. Ex suis principis innatis constituta bonificatiuum bonificabi, & bonificare. magnificatiuum; magnificabile & magnificare & sic de aliis. Et quia omnia ista appetunt agere per motum; & vniuersum principium circulare est in alio

DE CAELO PER REGVLAS.

cōsegt aia motiua, circularis, caelestiarua ex q̄ cælū ē aiatū.
¶ **Q**uærit quid ē cælū in alio? Respondendū est q̄ est primū
mouens corporeū qd̄ mouet oīa elementa & elementata.

¶ **Q**uærit qd̄ hēt cælū ī alio? Rñdēdū est q̄ hēt ī elemētū & ele
mētū virtutē & actionē sicut aries q̄ est de cōplexiōe ignis
effectiue & ē diurn⁹ masculin⁹ mobilis & ei⁹ planeta ē Mars
Saturn⁹ aut̄ est de cōplexiōe terre mal⁹, plūbe⁹ cui⁹ dies est
dies sabbati: & ideo qm̄ aliqd̄ īferi⁹ est cōstellatū p̄ Arietē &
Saturnū ei⁹ fortūa stat ī die & ī reb⁹ siccis, mobilib⁹ & ī maf
culinitatib⁹ & aureis & ī reb⁹ calidis ei⁹ īfortuniū stat p̄ frī
gidū nocturnū, plūbeū, & maxie ī die sabbati fm̄ astrologos.

¶ **Q**uærit cælū de quo est? Rñdēdū est q̄ ē creatū ex nihilo
& sic de seipso est etiam de suis principiis innatis & est sub
solo deo cū sit per se mobile vt probatum est.

¶ **Q**uærit cælū q̄re ē? Rñ. est q̄ foralit p̄ seipz eo q̄ ē ex suis pri
cipis inatis, ē aut̄ finalr vt oīa ista sint mobilia ab ipso p̄ ipm̄.

¶ **Q**uæritur cælū q̄rum est? Respōdendū est q̄ est tantū q̄rū
est sua substātia quāta p̄ cōtinuā quātitatē, discretiua autē
est numer⁹ octonari⁹ vtrputa octaua sphaera & septē planetę.

¶ **Q**uærit cælū q̄le est? Rñ. est bonū magnū & c. & hoc natālē
q̄ aut̄ causat bonos & magnos & cet̄as mobi. ē bonū p̄ acc̄s

¶ **Q**uærit cælū qm̄ fuit? Rñdēdū est q̄ fuit tūc qm̄ cū suo nūc
creatū fuit in quo est modo in quo etiā est successiue creādo
momēta horas dies ānos & oīa q̄ in motu habēt eē & agere.

¶ **Q**uæritur celum vbi est? Respōdendū est q̄ est in suo loco
cū quo & in quo fuit creatū & est effectiue ī istis mobilibus.

¶ **Q**uæritur cælū quomodo est? Respondēdū est q̄ p̄ illū mo
dum quem habent eius principia innata in cōponēdo ipm̄.

¶ **Q**uærit cælū cū quo est & cū quo agit in īferiorib⁹? Respō
dendū est q̄ est cū sua causa prima & cū suis principiis inatis
& cum istis mediāte motu agit & mouet ista inferiora.

¶ **D**iximus de celo & per ea quæ diximus potest metaphysi
cus cognoscere suum ens: & naturalis quæ eius sunt.

¶ **D**e homīne per principia deducto.

DE HOMINE PER PRINCIPIA

Hominis Individuū ē p se existēs, & dī q̄ ē p se existēs eo q̄ ei⁹ p̄cipia Inata sunt substātijs bōitas, magnitudo &c. Quē p se existūt i hoīe sūt duplicia p̄cipia Inata; alia quo ad aīam & alia q̄ ad corp⁹; quo ad corp⁹ aut sūt q̄druplicia, q̄dā q̄ ad elemētarīuā, q̄dā q̄ ad vegetariuā, q̄dā q̄ ad lenfītiuā & q̄dā quo ad imaginariuā. Et ex ordī nata istorū cōpositiōe ad receptionē aīa: & aīa i his recepta fit hō q̄ ē individuū. In hoīe q̄libet istorū p̄cipiorū Inatorū hēt sua correlatiua, sicut bōitas aīa hēt bōificatiuū bonificabile & bōificare & bōitas imaginatiōis hēt bonificatiuū bonificabile & bōificare & sic de alijs; bōificatiuū aut aīa cū bonificatiuo imaginatiōis &c. cōstituit formā hoīs & p cōpositionē earū cōstituit materiā hoīs vt bonificare aīa cū bonificare imaginatiōis & sic de alijs q̄ sunt naturæ cōiūctiue cōstituit terciū correlatiuū q̄ ē natura cōiūctiua p quā naturā sofa & matīa sūt cōiūctæ; & illa cōiūctio durat rādiu q̄diu hūidū radicale restaurari pōt p hūidū nutrīmērale & ga i tali cōpositiōe est cōtrarietas elementorū; corrūpit em̄ hūidū nutrīmērale; & p cōsequēs radicale eo q̄ nō est qui recipiat beneficiū ab extra per cibum & potū, sicut flāma in lampade quæ corrumpitur deficiente oleo.

Cū p̄dicta cōpositiō Inatorū accidētia; scz q̄ritas q̄litas &c. ppria cui⁹ potē, & Inata; & sic seqt corp⁹ cōstitutū ex sba & accīte **C**hō sic cōposit⁹ hēt aīam rōalē p sofa & alię potē. dr̄nt materia, aīa aut rōali adueniēte eē hūanū & viuere cetis cōfert ita q̄ cetæ potē. agūt i virtute ip̄s⁹ q̄ pri⁹ dū erāt i embryone nō agebāt tanq̄ potēriæ hoīs q̄ prius nō erat homo.

Chō q̄n agit cū potērijs suis actiuādo, s. itelligit p itellectū & eodē mō p imaginariuā imaginat & sentit p sēfītiuā sēfīte re viuere agētē; aliter pderet actio correlatiuorū Inatorū q̄ est ipossibile; & p̄t itelligi de passiōe sicut de actiōe dictū est.

Chō q̄n agit itellectū extra sēfītiuū imaginatiuū vtputa q̄n itelligit substātijs sepatas & entia abstracta; & illa actio vocat itellectio. q̄n agit p imaginationē; vtputa q̄n itelligit obiectū imaginatū. & illā actionē voco cogitationē

DE HOMINE PER REGULAS

cū q̄ est inferior respectu intellectiōis. Alio mō agit q̄n sine imagiatiōe p̄ se sū agit: vt puta: q̄n actualit̄ videt̄ intellect⁹ aliquid intelligere illud p̄t sine opatiōe imaginatiōis & talē intellectiōnē voco sensuale & ē inferior q̄ cogitatio hui⁹ rō ē q̄a imaginatio cū sit p̄pinq̄ior intellectui altior est pars.

De homine per regulas deducto.

Vtrū intellect⁹ sit cōiūct⁹ sc̄dm eē cū corpe hūano: ita q̄ sit forma sua dās ei eē substātiāle: dico q̄ sic vt patet p̄ primā q̄stionē q̄ de āgelo dicta ē q̄a si nō vniuersū pateret̄ vacuū & eēt magis p̄fectū p̄ brutū q̄ p̄ hoīem & etiā p̄ plātā.

Vtrū hō sit sēnsibilis: Respondendū ē q̄ nō simpliciter: sc̄dm quid agit sic: q̄m aīa rationalis non est obiectum sensus.

Vtrum homo sit mortalis: Dico q̄ non simpliciter: quoniam anima rationalis non moritur.

Vtrum corpus humanum acquirat meritum: Dico q̄ sic eo q̄ hō iustus cū oībus p̄dicamentib⁹ p̄tib⁹ seruit deo.

Vtrū corruptis oīb⁹ indiuiduis hoīs remāeret spēs hūana: Dico q̄ remāeret id qd̄ erat cōe ip̄is: & appetit⁹ naturē sicut in potētia p̄riē materiē & si nō remāneret spēs sed appetitus ad ipsam.

Vtrū hō ḡner̄ hominē: Dico q̄ nō simpliciter: sc̄dm suas partes oēs q̄m anima rationalis non est generabilis.

Vtrū hūanitas sit ens p̄ se ex̄ns: Dico q̄ sic naturaliter sed non respectu finis quoniam a deo dependet.

Vtrū hō posset iudicare p̄ se sū posito q̄ se sū n̄ eēt agēs: Respondēdū est q̄ nō, vt patet q̄m p̄ sensum sentit.

Vtrū hō posset imaginari posito q̄ imaginatio nō eēt actiua: Dico q̄ nō, eo q̄ non h̄et cū quo esset acti⁹ i intelligēdo imaginabilia.

Vtrū hō moueat ab obiecto vel moueat se cū obiecto: Respondēdū q̄ mouet se cū obiecto. Excludo t̄n̄ primū: s̄z i natall obiectū nihil ponit nisi dispositiōnē cū qua agēs agit p̄pter finē aliter obiectū ageret p̄p̄ finē & nō potētia qd̄ ē impossibile.

Querit qd̄ est hō: Respondēdū q̄ est ens cui p̄priū bonificare

DE HOMINE PER REGVLAS.

& ens quã mediãte sensu ïtelligit ens magis cõpositũ & ẽ ens p qd oia alia corporalia deo seruiũt & ei inter oia alia corporalia magis seruiũt ïter corpa & ẽ ens politicũ & huiusmodi.

¶ Quæritur quid habet homo in se sibi coessentialẽ? Respõdẽdum est q suã formã per quam est homo.

¶ Etiam quærit quid est homo in alio? Respõdẽdum est q in iustitiã iustus & in cappa cappatus.

¶ Etiam quærit qd habet homo in alio? habet in sciẽtia meritũ & in ligno arcã in potẽtia & habet ï iniuria culpã.

¶ Quærit de quo ẽ hõ? Rõdẽdũ est q de suis picipiis ïnatis.

¶ Quærit quare est homo? Respõdẽdũ est q formalitẽ ex sua forma & materia est cõstitutus & finalitẽ vt deũ recordet, ïtelligat, diligat, & vt vniuersũ nõ sit vacuũ & vt sint scig & vt mediãte ipso oia alia corporalia eidẽ seruiẽtia deo fũiat.

¶ Quærit de quãtitate hois? Rõdẽdũ est discretiue q est tot quot ei? ïdiuidua sũt & est cõtinue in hoc ïdiuiduo & ï illo.

¶ Quærit homo qualis est? Respõdẽdũ est q homo qualis est p propriã qualitatẽ vtputa risibilis, p appropriatã autẽ qualitatem vtputa per iustitiã est iustus.

¶ Quæritur homo quãdo fuit? Respõdẽdũ q tũc qñ creatus fuit et fuit hic homo postea alius vt filius post patrem.

¶ Quærit hõ vbi est? Respõdẽdũ est duplẽr sicut est vbi ïntrĩsecũ & extrĩsecũ aliud, & est ï suo vbi ïntrĩseco sicut etiã est in sua quãtitate qualitate &c. & extrĩsece est hic vel illic.

¶ Quæritur homo quomodo est? Respõdẽdum est q per illum modũ per quẽ cõstitutus est, vt patet in supradictis.

¶ Quærit hõ quõ ïtelligit? Respõdẽdũ est q mouẽdo suũ ïntellẽctũ ad agẽdũ ad ïntelligẽdũ ïntelligibile peregrinũ reponẽdo ipm in suo ïntelligibili ïntrĩseco.

¶ Quærit quomodo sentit homo? Respõdẽdũ est q ïn mouẽdo suã potẽtiã sensitiuã actiuã ad sentiẽdũ vtputa potẽtiã visuã ad vidẽdũ coloratum.

¶ Quæritur quomodo homo mouet seipsum? Respõdẽdũ est q reducẽdo actionẽ quã habet in potẽtia ad actũ per quã

DE IMAGINATIONE PER PRINCIPIA:

mouet seipsum vt patet quādo in eundo mouet se pedibus
Eriam mouet se cum naue mouente &c.

Queritur cū quo est homo? Respondendū est q̄ est cū suis
principiis inanis ex quibus componitur.

Querit cū quo homo intelligit & sentit? Respondendū est
q̄ suo intellectu intelligēte & suo sensu sentiente.

¶ De Imaginatione per principia deducta.

Maginatio est ens per se existens, & est per
se existēs quia q̄libet suorum principiorum
imaginariuorum p̄ se existentium habet.

¶ Imaginatio est bona, deseruit em̄ nobis
ad iudicādū de sensibilib⁹ in eorū absentia
Eriā bona est vt p̄ ipsam intellectu⁹ faciat sci-
entiā quā sine ipsa nullaten⁹ facere possit.

¶ Imaginatio est magna: vt patet, q̄a sup̄ sensus exteriores ī
eorum absentia sensibiliū potens est imaginari.

¶ Imaginatio est durabilis q̄a actū suū diu cōtinuare pōt &
p̄ ipsam spēs diurne ī memoria reseruant: & sicut mediāte
ipsa intelligim⁹ sic & habem⁹ memorię operationē. Ipsa autē
deficiente de sensibilibus memoriā non habemus.

¶ Imaginatio est valde potēs q̄m alia p̄ ipsa, excitat ad coitū
atq̄ calefacit se totū & p̄ ipsam gaudet & tristatur.

¶ Imaginatio habet prōptum instinctum quo vocatur est
matrua siue perceptiua.

¶ Imaginaria habet appetitū cōcupiscibile & electiuum.

¶ Imaginatio hēt virtutē qua mouet potē. Inferiores & spēs
ab ip̄is abstrahit: & p̄ virtutē imagina. intellectu⁹ eas recipit.

¶ Imaginaria est potētia vera qua agēs veras species facit,
verūtamen sensu infecto simpliciter representante falsas spe-
cies facit. Iudicat enim imaginatio febricitantis dulcia esse
se amara & mel esse zucarum.

¶ Imaginatio causat delectatiōes & causat tristitias quādo
est impedita ad habendum delectatiōes.

¶ Imaginatio est differēs. res em̄ differētes obiectat.

DE IMAGINATIONE PER REGULAS

Imagi. hēt cōcordātiā p quā plura vna obiectiōe cōuertit̃.

Imaginatiua ē deducta successiue de elemētatiua rōne cuius p accidēs ē corruptibilis. q̃a elemēta cōtrarietate hñt. & ob qd̃ aliq̃riēs ē puerla q̃a p̃parat ad falsas opiniōes habēdas & indebite inimicitias: & qd̃ bonū est iudicat esse malum.

Imaginatiua est p̃cipiū quo imaginās imaginat̃. Actiua autē est in nō habētib⁹ intellectu. Passiua vero in habentib⁹.

Imaginatiua cōsistit ī medio intellectu & sēsus: & sic altior potētia ē q̃ sēsus exteriores: & etiā alti⁹ obiectum attingit.

Imaginatiua q̃scit ī obiecto imaginato. ipm̃ em̃ ē ei⁹ finis: nō autē q̃scit vlti⁹ obiectādo supi⁹ q̃ sit imaginatū nec etiā īferi⁹: sēsus autē p̃ticulares in īferiori q̃scit q̃ sit imaginatiōis obiectū: intellect⁹ autē trāscēdit ad q̃scēdū supi⁹ ī totalit̃ separis.

Imaginatiua ē maior q̃ sēsus p̃ticulares eo q̃a ē supi⁹ & ē simplr̃ maior potētia q̃ sit ī brutis: & ē maior ī hoīe q̃ sit ī brutis q̃a ī cogitatiua p̃cipiat cū intellectu. Et hoc idē p̃t dici de estatiua. p̃z h° ar̃ p̃ adq̃sitiōē artiū liberaliū & mechanicarū.

Imaginatiua eq̃l̃iter est cōmunicatiua ī hoīe intellectui & memoriā & voluntati: & aequaliter de sensibilib⁹ particularium sensu cū sensu cōmuni ip̃a imaginatiua iudicat.

Imaginatiua minor est in hoc subiecto q̃ in illo vtpura in aīalib⁹ viuētib⁹ de herbis q̃ in illis quæ viuunt de rapina.

De Imaginatione per regulas deducta.

QUtrū imaginatiua sit potētia corporalis? Respon-
dēdū q̃ sic vt patet quia agens nō potest mouere
ipsam extra similitudines obiectoꝝ sensu p̃ticu-
larium, vtpura lineatum coloratum &c.

QUtrū imaginatiō sit potētia extēsa? dico q̃ sic tm̃ p̃ accidēs. s. p̃ quātitatē potēt̃ie elemētatiuę cui p̃prie cōpetit extēsit̃as.

QUtrū potētia imaginatiua sit potētia diuisibilis? R̃ndēdū q̃ quodā mō sic: alio autē nō: est em̃ diuisibilis q̃a qd̃a modo vna est in oīb⁹ aīalibus: sed nō est diuisibilis in isto aīalitali.

QUtrum imaginationis sit materia? Dico q̃ sic, eo q̃ in sua propria passiōe imaginabilitas reponit species ima-

DE IMAGINATIVA PER REGULAS.

ginabiles quibus imaginatur obiectum.

¶ Vtrum imaginatio sit actiua & passiuā? Dico quod sic, est actiua in quantum imaginatur obiectum: & est passiuā in quantum agens, scilicet totum compositum mouet ipsam ad imaginandum.

¶ Vtrum imaginatiua sit forma? Dico quod sic, in quantum imaginatur obiectum actiuādo non tamen est forma in quantum est potentia mota.

¶ Vtrum sit augmētabilis? Dico quod non per se, sed tamen per accidens per subiectum in quo est.

¶ Vtrum imaginatio occupat locum? Dico quod non per se, quia si sic esset corpus.

¶ Vtrum imaginatio sit successiua? Dico quod non quantum ad suū esse sed tamen est successiua quantum ad suā operationem.

¶ Vtrum imaginatio sit anima? Dico quod sic quoniam si vegetatiua & sensitiua sunt anime que sunt inferiores, multo magis imaginatio.

¶ Queritur quid est imaginatio? Respondendum quod potentia cui proprie competit imaginari.

¶ Queritur quid habet in se sibi coeternale? Respondendum quod sua correlatiua in anima quibus causat imaginabiles peregrinas.

¶ Queritur quid est in alio? Respondendum est quod in intellectu est potentia & in sensu forma.

¶ Queritur quid habet imaginatio in alio? Dicendum quod in brutis habet industriā per quam sciunt caute viuere.

¶ Queritur imaginatio de quo est? Respondendum quod in quantum est primitiua non est de aliquo quoniam est creata: sed in quantum imaginata in hoc animali est de suis principiis primitiuis.

¶ Queritur cuius est: dicitur quod est subiecti in quo est.

¶ Queritur imaginatio que est? Respondendum est per hoc quod sua principia innata constituunt ipsam & finaliter ut in essentia sensibiliū ipsam imaginās possit utri.

¶ Queritur imaginatio quanta est? Respondendum quod tanta quantum subiectum in quo est potens est per ipsam habere actionem.

¶ Queritur imaginatio qualis est? Respondendum quod talis qualis passiva est sub intellectu & qualis est agens super sensus exteriores.

¶ Queritur quando fuit imaginatio? Respondendum in illo tunc in quo fuit creata & est nunc in successione.

DE SENSITIVA PER PRINCIPIA.

Queritur imaginatio ubi est? Respō. Jēdū est ī vnīuerso in q̄rū est vna ei⁹ ps est etiā in prīcularib⁹ īq̄tū pars eorū est.

Quarit quō hō imaginat obiectū? Respō. Jēdū q̄ p̄ illū modū quē hēt ītellect⁹ in mouēdo ip̄am, qm̄ ei⁹ ē īstrumētū & etiā p̄ illū modū quē habet ī abstrahēdo a prīcularib⁹ sensibus imaginabilitates pegrīnas reponēdo ip̄as in sua ppria imaginabilitate.

Querit cū quo est imaginatio? Respō. Jēdū ē q̄ cū sua cā & cū lūis prīcipiis innatis ex qb⁹ est cōstituta & cū subiecto in quo est.

De Sensitua per principia deducta.

Sensitua ē ens p se exis & substantialis q̄ p se prīcipia substantia hēt ex qb⁹ ē cōposita q̄ sūt substantialis bonitas &c.

Sēlatū bñ sentit p bōitāre & maxie p magnitudinē &c. & qñ sentit male: act⁹ bonitatis īpedit a suo cōtrario & sic ī aliis ē.

Sentire durat p actū durationis, hoc autē nō posset durare nisi ipsa duratio eēt de essentia sensus.

Prtās sensus vt p ip̄am sensus sentiat & sic sua prtās dupliciter est. n. actiua vt sensus p ip̄am sit agēs & est passiua vt sēt⁹ cū tali potestate sit patjēs, aliter sensus sine istis nō posset ī sua essentia sentire.

Sēsus habet īstictū p quem vno mō sētīt p calorem alio autē mō p frigiditātē & alio mō p īcissionē carnis, alio per calorem & alio per sonū & huiusmodi.

Sēsus hēt appetitū sentiēdi & hēt appetitū actiū vt actiue sentiat & passiū vt in sua essentia possit pati sentire.

Sensus hēt virtutē actiua & passiuam vt sentiat & vt extra suā essentia nō sentiat sed intra.

Sēlatū sētīt vere cū veritate sensitīue sicut visus q̄ vere videt colorē in colorato & q̄ audit sonū audit in sonato.

Sensus hēt delectationē ī agēdo & patiēdo: vt sua forma agat in sua materia materia in sentiēdo.

Differentia est principū sensus vt p suā propriā differentia habeat sua correlatiua distincta sine qb⁹ nō posset in seip̄

DE SENSITIVA PER REGULAS.

so habere agētiā in causando sensibilitates peregrinas.

¶ Sensus hēt p se cōcordatiā q̄ est de suo gñe cum qua concordāt oīa sua p̄cipia inata ad sentiēdū intrinsece & extrinsece. Intrinsece quo ad sensū cōem, extrinsece quo ad p̄ticulares sensus & exteriores.

¶ Sensitiua ē mixta cū vegetatiua & elemētatiua, & elemētatiua cāt cōplexiōes cōtrarias in sensitiua: rōe cui⁹ sensitiua recipit contrarietates p calidū & frigidū dulce & amarū & hmōi, qm̄ aut̄ cōtrarietates nimis intēdūt ipsa sensitiua ē infēta & fallē suos sensus p̄ticulares iudicat.

¶ Sensitiua est principium sentiendi motū a sensato vt possit sentire & p̄cipiare sensibilitates.

¶ Sentire est mediū inter sentiēs & sensibile; sine quo sentiēs non posset agere in sensibile.

¶ Finis sensitiuē est actio & passio sentiendi cū quib⁹ gescit.

¶ Sensitiua maior est p formā q̄ p materiam, hui⁹ aut̄ rō est quia materia cū cōtrarietate est principiu defectus.

¶ Sensitiua aequaliter est ex principiis innatis.

¶ Sensitiua minor est p accidētia; sicut ī minoritate ē p substantiā & adhuc min⁹ cū vna cōplexione q̄ cū aliā.

¶ De Sensitiua per regulas deducta.

Vtrū sit sensus cōis? Respōdet q̄ sic, qm̄ est necessarium vt sit vna potentia cōis actiua a q̄ deriuāt actiōnes p̄ticulares in sensibus exteriorib⁹; & vna potentia cōis passiua a qua deriuant passionēs sensuū p̄ticulariū. Et q̄ sit etiā vna operatio q̄ sit mediū cōiūctiuū istarū duarū a qua deriuētur oēs opatiōes sensuū p̄ticulariū; vt sensitiuū cōe & sensibile cōe & sentire cōe cōstituāt sensū cōem & vt talis sensus faciat iudiciū de sensibilib⁹ peregrinis in p̄ticularibus sensibus exterioribus.

¶ Vtrū sentiēs sentiat extra essētiā sensus? Dico q̄ nō, rō huius est quia sensitiuū nō pōt causare sensibilitates peregrinas nisi in sua p̄pria passione.

¶ Vtrū sensus agēs & sensus passiuus sint diuersę essētiā?

DE SENSITIVA PER REGULAS.

Dico q̄ nō: q̄a si sic sentire cōe esset dissimile q̄d est impossibile, cū ip̄m sit natura cōiūctiua sensitivi & sensibilis in eadē essentia.

CVtrū sensus sentiat seip̄m! Dico q̄ nō, q̄a nō cāt nisi spēs pegrinas quas facit sensibiles, aliter eī esset equalis intellectui qui cum speciebus recepris intelligit seip̄m.

CVtrū sensus sit magis potens sentire p̄ potētiā affatiuā q̄ per potētiā auditiuā! Dico q̄ sic, q̄m affatus cōtrahit sonū ad vocē: audit⁹ autē solūmodo recipit.

CVlteri⁹ q̄a nisi affatus esset non esset vox, & sic audit⁹ non reciperet vocem.

CVtrū potētia affatiua se hēat ad altiorē finē q̄ odoratiua? Dico q̄ sic, q̄m affatus est p̄cipali⁹ instrumentū ad cāndū scientias liberales p̄ quas de⁹ cognoscit & amat: & ēt ad causandum artes mechanicas: q̄ sit odoratus.

CVtrū potentia gustatiua sit t̄m necessaria q̄trū affatiua? Dico q̄ sic in brutis, nō autē in homie: quia est vt deū cognoscat & diligat: facit autem hoc magis p̄ affatum q̄ p̄ gustum.

CVtrum potentia tactiua sit magis ḡnialis q̄ potētia visiuā? Dico q̄ sic, q̄m in istāci sentit pl̄a diuersa sētibilia: vt puta calidū, frigidū, durū, molle, asperū, leue &c. Visus autē n̄ tot.

CVtrū sensus passiuus recipiēdo sit sētiēs! Dico q̄ nō: quia sic esset actiu⁹.

CVtrū imaginatiua plura diuersa imaginē p̄ tactiuā q̄ mediante affatiua? Dico q̄ non, quoniam plura vocabula imaginatur & multa alia per affatiuam q̄ tangibilia p̄ tactiuam.

Quæritur qd est sensitua? Dico q̄ est potentia per quam sensatus est sentiens.

Quærit qd hēt sētiua i se sibi cōsubstantiale? R̄ndēdū ē q̄ sua correlatiua ex q̄bus est cōstituta, s. sētiuiū sensible & sentire: cum q̄bus etiam est per se existens.

Quæritur qd est sensitua in alio? Respondēdū est q̄ inuisu est vidēs & in auditu audiens causando visibilibus audibilibus & sic in aliis.

DE VEGETATIVA PER PRINCIPIA

Quæritur quid habet sensitiva in alio? Respondendum quod habet in obiecto actionem in sentiendo ipsum: passionem autem in recipiendo ipsum.

Quæritur de quo est sensitiva? Respondendum quod de seipsa est, cum sit una pars generalis uniuersi & est de sua specifica forma & materia cum quibus specifica habet actionem & est supposita in quo est.

Quæritur quare est sensitiva? Respondendum est quod formaliter quia ex suis principis inatis est constituta & est finaliter ut per ipsam res sint sensibiles.

Quanta est sensitiva? Respondendum quod est tanta quantum per sua principia inata in gradu perfectionis entitatis reponitur & hoc quantum ad quantitatem continuam & est discretiue una pars uniuersi & est plures quia tot quot sunt eius supposita.

Quæritur qualis est sensitiva? Respondendum quod est sentiens proprie & appropriate magna vel bona &c.

Quæritur quando fuit sensitiva? Respondendum quod tunc quando creata fuit & est tunc quando est genita.

Quæritur ubi est sensitiva? Respondendum quod est in uniuerso in quantum est eius pars & etiam est in supposito sentiente.

Quæritur quomodo sensitiva sentit? Respondetur quod actiue iudicando & passiuè recipiendo.

Quæritur per quid sensitiva sentit? Respondendum quod per sua principia innata quæ causant omnem eius actionem secundum quod quædam actiua sunt & omnem potentiam secundum quod alia sunt passiuæ.

De Vegetatiua.

Vegetatiua est ens substantiale habens substantialia principia innata ex quibus est constituta. scilicet substantialem bonitatem magnitudinem &c.

Bonitas vegetatiuæ est sustentata in bonitate elementariu & conuertitur enim in se ipsam id quod indiget de bonitate elementariu ad vegetandum bonum odorem saporem & huiusmodi.

Vegetatiua requirit hanc extensionem ut possit esse magna & sic attrahit ad se magnitudinem elementariu & subintrat in ipsam linealiter angulariter figuraliter & extensiuè ut plata sit magna & motus vere exeat in magno sapore & calore & huiusmodi.

Vegetatiua habet per se propriam durationem quam durat in plata cum duratione

DE VEGETATIVA PER PRINCIPIA

elemētatiua: ex qua recipit nutrimerū & augmētum sicut
flāma etiā de oleo in lāpade.

Vegetatiua hēt ptātē p se & ppter se i plāta & etiā elemē
tatiua hēt ptātē p se s; qā ē i plāta p vegetatiuā ptās vegeta
tiuē est p dñans & elemētatiuē est seruiens. Ex illis duab⁹ po
testatib⁹ oriē mot⁹ naturalis cōposit⁹ ad possificādū saporē
colorē, odorē, calorē, frigiditatē & huiusmodi.

Vegetatiua habet suū instictū p se & ppter se ipsam ad ve
getādū talē saporē, odorē, colorē, & talem figuram & attra
hit ad se instictū elemētatiuē cū quo se hēt ad talē cōplexionē
siue figuram.

Vegetatiua hēt appetitū ad vegetādū & ad mltiplicādū
suā spēs & elemētatiua hēt appetitū ad elementādū comple
xionādū & hmōi; & ab vtraq; oriē mot⁹ naturē q appetitus
digerit, expellit, & retinet vegetādo elementando.

Vegetatiua hēt suā ppriā virtutē & elemētatiua suā &
ab vtraq; oriē mot⁹ virtuosus naturē diuersus & diffusus i
pluribus speciebus plātarum.

Vegetatiua ē vera p suā veritatē & elemētatiua p suā &
ex his duab⁹ oriē verus mot⁹ naturalis ad elemētādū: ad ve
getandū vero nō; qm vegetatiua naturaliter ē actiua & po
tētia p se & ē p elemētatiuā i plātis oriē delectatio earū plātifi
cādo vegetādo & elemētādo q delectatio ē ges mot⁹ natu
rē earum.

Differentia ē vnū pncipiū innatū vegetatiuē & alia diffe
rētia est pncipiū inatū elemētatiuē & hē differentię causāt
diuersū motū naturalē in plāta eo q natura quo ad elemen
tatiuā causat calorē hūiditatē & huiusmodi & quo ad vege
tatiuā odorē, saporē, colorē, & huiusmodi.

In plāta condordāt elemētatiua & vegetatiua in cōponē
do vnā substātiā, vnā plātā vegetatā, elementatā, & cōcor
dāt in accidētālib⁹ p dīcāmētālib⁹ sine quib⁹ non possent cō
cordare in motu naturali.

Vegetatiua autē corrūpit p calidū frigidū & c. quā sunt
elemētatiuē.

DE VEGETATIUA PER REGULAS

Vegetatiua agit appetit per se vegetare & p̄cōsequēs gn̄a re, sc̄dm̄ agit q̄ motus cali coadiuuat, segtur gn̄atio, ipso aut̄ ad oppositū seh̄nte segt̄ corruptio: & p̄cōseq̄ns priuatio

Vegetatiua est p̄cipiū cū quo vegetās agit vegetādo & elementariua est p̄cipiū cū quo elemētās agit elementando: & q̄a sunt cōiūctę resultant vnum p̄ncipiū vn̄^o motus naturalis vt pater ī gustu per quē p̄cipit̄ sapor p̄ vegetariuam & calidū frigidū & hm̄ōi p̄ elemētariuā.

Vegetatiua habet ī se mediū inatū vegetat̄ existēs iter vegetantē & vegetabilem & elemētariua etiā hēt mediū .s. elementare existens inter elementatē & elementabile, & q̄a ista duo media h̄nt naturā cōiūctiuā coniūgūt se ī plāta & p̄ cōsequens cōiungunt̄ extremitates: cōiūctiōne aut̄ ista extante viuūt planta, difficiente aut̄ corrumpitur.

Finis siue q̄es siue objectū est vnū p̄cipiū inatū vegetatiue & aliud p̄cipiū elemētariue & q̄a sūt cōiūctę siml̄ elemētariua & vegetatiua se h̄nt ad vnū finē vegetādo & elementando ī planta.

Vegetatiua mai^o p̄cipiū est q̄ elemētariua, altior ei ē potētia, & dicit̄ q̄ est maior potētia q̄a elemētariua est propter ipsam & non econuerso & sic vegetatiua tanq̄ altior potentia & p̄cōseq̄ns est aīa plātæ cum qua agit & viuūt.

Vegetatiua & elemētariua h̄nt æqualitatē ī plāta quo ad iustitiā & p̄portionē nō aut̄ quo ad pōd^o, cū vegetatiua sit p̄ prius illa aut̄ p̄ posterius. In plāta elemētariua est m̄ior quo ad virtutē sed maior est q̄ vegetatiua quo ad materiā & sic vegetatiua est maior quo ad formam & minor quo ad materiā.

De vegetatiua p̄ regulas deducta.

Vtrum vegetatiua sit substantia? Dico q̄ sic, q̄m̄ oē causans plura diuersa accidētia est substantia: sed vegetatiua causat ī sucro dulcedinem & ī absynethio amaritudinē & sic de aliis ergo &c.

Vtrum vegetatiua habeat accidētia specifica? Dico q̄ sic, vtputa q̄titarē det̄m̄iatā dulcedinis distictā a q̄titate calor̄

Vtrum vegeta. sit ī altiori gradu ī brutis q̄ ī plātis? Di

DE VEGETATIVA PER REGULAS

ro q̄ sic, eo q̄ in bruto est cōiuncta cū imaginatiua & elemē-
tatiua in planta aūt nō nisi cū elementariua,

¶ **Utrum vegetatiua i eodem subiecto sit actiua & passiuā?**
dico q̄ sic, qm̄ in sapore est actiua & in caliditate passiuā.

¶ **Utrū vegetatiua sit in ita magna successione per elemen-
tatiuā sicut p̄ vegetatiuā?** Dico q̄ sic & in maiori: qm̄ p̄ vege-
tatiuā est in termino: p̄ elemētatiuā aūt est in dispositiōe ad
terminum.

¶ **Utrum Vegetatiua sit sensibilis?** Dico q̄ nō in se, sed i suo
effectu vt q̄ panis est in sapore & odore & sic in multis.

¶ **Utrū corrupto vegetatiuē subiecto resoluat ipsa vegetati-
ua vsq̄ ad primā materiā?** Dico q̄ nō: sed in massis quatuor
elemētorū in q̄bus consistit in potētia vt reducat in vegeta-
tius ad actum: oib⁹ rosis & earū arborib⁹ corruptis.

¶ **Utrū corrupat cōitas vegetatiuē p̄ quā cōueniebāt i spe-
cie?** Dico q̄ nō sed remanēt i quatuor massis elementorū. si tñ
natura rolarū faceret necessario esset ex illis quatuor massis.

¶ **Utrū in gñatiōe plāre vegetatiua sit magis actiua q̄ ele-
mentatiua?** Dico q̄ sic, qm̄ elementariua est ppter vegeta-
tiam & nō ecōuerso & elemētatiua nō intrat speciē sed ve-
getatiua mutat qm̄ qm̄ in pomo inserit pyrus sunt ibi vege-
tatiua diuersē in specie, elemētatiua vna & eadē existēte.

¶ **Utrū vegetatiua sit maximū p̄cipiū gñatiōis cuiuslibet
vegetati?** Dico q̄ sic qm̄ vegetatiua plāre trāsmutat elemē-
ta i seipsā & i aliā cibū: & ē vegetatiua spermat̄ in gñatiōe

¶ **Quarit̄ qd est vegetatiua?** Dē q̄ est potētia cui pprie cōa-
petit vegetare & magis q̄ alteri potētiæ alterare.

¶ **Quaritur qd habet in seipsa?** Respondēdū est q̄ sua correla-
tiua, s. vegetatiuū vegetabile & vegetare.

¶ **Quarit̄ qd ē in alio?** Respondēdū ē q̄ in sapore ē cā q̄re
sensitiua p̄cipit & sic de odore & huiusmodi.

¶ **Quarit̄ qd habet in alio?** Dico q̄ in elementariua habet
sustērationē & p̄ ipsam habet cōplexionem.

¶ **Querit̄ de q̄ est vegetatiua?** Rñ deo de seipsa iquātum est
gñalis & iquātū est i elemētato & etiā de sua specifica sofa

DE ELEMENTATIVA PER PRINCIPIA

& materia q̄ elemētatiua sub illa elemētat ī diuersis sp̄ibus

Quæritur cuius est: dico q̄ plantę in qua est.

Quærit vegetatiua q̄re est: R̄ndēdū est formalit̄ ex hoc q̄a de suis p̄cipiis cōstituta & finalit̄ vt sint vegetabilia p̄ ip̄as.

Quærit elemētatiua quāta est: R̄ndēdū q̄ tāta quāta sūt sua p̄cipia īnata: discretiue aut̄ tot quot sūt sua supposita

Quæritur vegetatiua q̄lis est: R̄spōdēdū q̄ talis q̄lis per suas p̄prias q̄litates denotat̄ q̄ sunt sapor odor & huiusmodi. Et etiā talis est qualis dicit̄ p̄ suas p̄prias q̄litates peregrinas quę sunt cōplexiones quas per elementatiuā habet.

Quærit vegetatiua q̄n fuit: dico q̄ tūc quādo creata fuit in quātū est genus & fuit vsq̄ nunc in successione.

Quæritur vegetatiua vbi est: dico q̄ in vniuerso cuius est pars & in quolibet vegetato.

Quæritur vegetatiua quomodo vegetat: dico q̄ p̄ modū quem habet vegetans in vegetando cum ipsa transmutando elementatiuā de vna specie in aliam.

Quærit vegetatiua cū quo est: R̄spōdēdū est cū suis causis & p̄cipiis īnatis & cū suis p̄prias accidētib⁹ cū q̄bus habet p̄pria actionē. **De elemētatiua p̄ p̄cipia deducta.**

Nomenclaturatiua est ens per se existēs eo q̄ est ex substātiis elementatorū cōstituta: & est ens mobile sub quo elemēta mouent se ad elementandū generādum & corrūpendū.

Bonitas est p̄cipiū īnatū elemētorū ista autē bonitas est p̄cipiū cōmune omnibus elemētis sub quo habet causare alias

bōitates elemētas vt bonā rosā bonū equū & huiusmodi.

Quodlibet elementū est p̄ se magnū eo q̄a sua magnitudo est ei p̄cipiū specificū īnatū. et sic extēsiue causat̄ magna elemētata puta magnū equum, magnā plāram.

Quodlibet elemētū habet suam durationē specificā & innatam per quā a durat hoc quod est & fir.

Quodlibet ele. existēs ī mixto durat cū sua durationē q̄ ē ei p̄prie

DE ELEMENTATIVA PER PRINCIPIA

tas inseparabilis: & quādo elemētatum corrumpit / elemēta nō corrūpūt: vt elemēta generāt aliud elemētū: vt daret eorū mot⁹ successiue: sub quo sunt mouētia & mota vt natura nō sit ociosa per defectum motus.

¶ Quodlibet elementum habet suam ppriam potestātē cū qua potest existere & agere: sed nullū potest agere sine alio: & sic ipsa inuicē causant motum in miscēdo & elemētādo.

¶ Omne elemētum habet suū instinctū specificum: & ex omnib⁹ orit⁹ vnus instinct⁹ in ipsis elemētatis mobilis & diffusus per diuersas species, vtputa talis in leone, & alius in rosa: & sic sustentatur in diuersis multisq; & motis.

¶ Quodlibet elemētū habet suū specificū appetitū cū quo appetit agere vt sua natura sit in motu: & sic quodlibet elemētum appetit esse in alio, vt vnū cū alio possit esse in motu elemētādo: & qñ elemētātū nō potest ampli⁹ sustinere motū eorū corrūpit, & ipsa generāt aliud elemētātū nouū: vt appetitus eorū successiue sit mobilis.

¶ Omnia elemēta subsistūt sub vna virtute cōi ipsa diffusa & diuersimode in quolibet sustērata: in tantū qd quodlibet elemētū habet suā ppriā virtutē per se: & sic quodlibet elemētū p suā virtutē est mouēs, & motū in elemētatis mobilib⁹.

¶ Quodlibet elemētū est ens verum: & vere p se est mobile in alio ipso in sua essentia remanēte immutabili & sic sūt verę causę elemētatorū: elementa habent delectationem in agendo & sic naturaliter acquirūt illā delectationem in elemētando elemētata: & qñ priuātur delectatiōe in illo elemētato antiquo requirūt habere in alio nouo.

¶ Quodlibet elemētū habet in se differētiā: vtputa ignis p suam formā & materiā & p sua specifica accidētia: & sic quodlibet elemētū intrat in mixtū cū sua differētia: & causant in actib⁹ exteriorib⁹: vtputa in elemētatis differētiās mobiles: vt natura sit mota ab intra ad extra.

¶ Quodlibet elemētū habet cōcordatiā cū alio elemēto aliquo

DE ELEMENTATIVA PER PRINCIPIA:

modo sicut ignis habet cōcordatiā cū aere in influēdo in ipsum caliditatē: vt aer recipiēdo, & terra cū igne i dādo siccitātē, & ignis in recipiēdo & sic de aliis: & sic cōcordādo intrāt mixtionē, & ex mixtione in cōpositionē elemētōrū in quibus habent cōcordatiā per cōcordātes complexiones.

¶ Nullū elemētū in sui essentia includit cōtrarietātē: ratio hui⁹ est q̄a cōcordatiā cōcordat oīa sua p̄icipia inata: vt ex ipsis sit ip̄m elemētū: & sic ip̄m elemētū iquātū h̄z eētale p̄ suā eētitiā ē icorruptibile & ignābile: & p̄ cōseq̄ns quo ad se est imobile. Sed q̄a ignis est calid⁹ p̄ se, & aqua frigida p̄ se: & sic de aliis: q̄n sunt imixto, oriē cōtrarietas inter ipsa, & talis cōtrarietas est p̄ accidēs, & est cā corruptionis elemētatorū nō causa elemētōrū cū q̄libet per se est incorruptibile.

¶ Q̄libet elemētū est primū p̄ se, cū p̄ se habeat sua p̄incipia inata sibi attributa: & q̄a nullū elemētū pōt priuare se ipsum: & q̄libet habet naturā priuādi, ipsa adinuicē priuat elemēta: vt natura q̄ eis cōis, sit in motu & in quiete in ip̄so elemētato, q̄n aut elemētātū nō pōt sustinere illū motū natura cū ipsis elemētis priuat aliud elementatum: vt suus motus sit ei quies.

¶ Quātū ad sitū spherarū elemētatorū: aer cōsistit iter ignē & aquā, & aq̄ in medio aeris & terre: & talis situatio nō sufficit motui naturę q̄ simpliciter mobilis, q̄m si ignis eēt parū elemētū & etiā alia, ignis nō posset trāsire p̄ aerē & aquā vsq̄ ad terrā: nec aer p̄ aquā vsq̄ ad terrā: nec aq̄ posset frīgē facere totā terrā, neq̄ terra q̄ grauis ē posset ascēdere ad desiccādū totā spherā ignis. Et q̄a natura elemētōrū ponit q̄ ipsa sint mobilia: vt p̄ ipsa elemēta natura sit in motu: necessarius est scđari⁹ situs in quo oīa elementa sint mixta & in elementaris composita.

¶ Vnū elemētū ē mai⁹ alio scđm q̄ ē magis ppinquū ad primū mobile, vt puta ignis q̄ aer, & aer q̄ aq̄, & aq̄ magi q̄ tra.

¶ Et ipsa maioritas cōsistit p̄ principia innata q̄ maiora sūt

DE ELEMENTATIUA PER REGULAS:

in igne q̄ in aqua &c.

Elemēta nō sunt ēqlia scđm pōdus vt supra dictū est: sed scđm iustitiā & pportionē habēt ēqlitatē i mixto, & in elemētato in quo sūt: i mixto aut vt in ipso sint fracta & remissa & tēperata etiā disposita: vtputa in q̄tuor massis: vt agēs naturale possit gnare elemētātū naturale cōpositū ex ipsis.

Vnū elemētū min⁹ est altero vt supra iā tactū est. rōne cuius minoritatis elemēta causant corruptionē q̄ est circa nihil sicut causant gnationē rōe maioritatis q̄ est circa esse, sicut aut mor⁹ naturalis tripliciter consistit videlicet in maioritate/ēqualitate/ & minoritate.

De elementatiua per regulas deducta.

Verū vtrū elemētū i quātū elemētū crescat & decrescat: dico q̄ nō. Ratio huius est quia sua principia innata sunt in ipso determinata & specificata.

Vtrū ignis in quātū simplex recipiat siccitatē a terra: Dico q̄ nō. rō hui⁹ est, q̄a cū terra deficcet ignē iā intrat i cōpositionē cū ipso igne cū siccitas nō dimittat terram q̄ est eius subiectum proprium.

Vtrū oīa elemēta sint mixta. Dico q̄ sic: aliter elemētatiua nō cōponerēt ex ipsis nec esset in motu continuo.

Vtrū elemēta habeāt act⁹ intrinsecos & extrinsecos: dico q̄ sic. Intrinsece, vtputa ignis calefacit aerē: & terra q̄ deficcet ignē: & ignis agit alia elemēta in sua ignificabilitate nō quātū ad substātiā: sed quātū ad cōpositionē vel mixtionē. Extrinsece aut habent actionē vtputa in elementatis.

Vtrū potētia elemētatiua sit mouēs & mota: Dico q̄ sic; eo q̄ elementa sub ipsa habēt motū in elemētado & ipsa mouetur ab ipsis inquātū cōstituitur ab ipsis.

Vtrum ignis habeat maiorem actionem in pipere, q̄ in cōburendo stupas: Dico q̄ sic, in duratiōe & generatiōe & sine hominis administratiōe, sed quātum ad motum violentum non habet maiorem actionem.

DE ELEMENTATIVA PER REGVLAS DEDV.

¶ Vtrū ignis habeat maiorē actionē in calefaciendo aerem q̄ in desiccando ip̄m: dico q̄ sic: qm̄ omne agens magis agit qualitate pp̄ria q̄ appropriata.

¶ Vtrū ignis habeat maiorē actionem in aere calefacto q̄ in aqua calida: dico q̄ sic i cōcordātia; nō autē in cōtrarietate.

¶ Vtrum ignis simplex sit sensibilis & imaginabilis: dico q̄ non. Ratio huius est quia quatuor massæ impediūt; cū sensus & imaginatio nō possint obiectare vltra ip̄as.

¶ Vtrū ignis sit magis leuis q̄ terra grauis: dico q̄ sic naturaliter cum sit altior sphaera: qm̄ ignis habet maiorem ascēsum q̄ terra descensum.

¶ Querit̄ qd̄ est elemētatiua: dico q̄ ē potētia, qua elemēta elementant elementata.

¶ Querit̄ quid̄ habet elemētatiua in se ipsa sibi coessentialē & naturale: Respōdendū est q̄ sua correlatiua, s. elemētatiuum elemētale & elementare.

¶ Querit̄ qd̄ ē elemētatiua in alio: Rñdēdū q̄ est in motu successiua & in q̄titate q̄tra & in qualitate qualis & hmōi.

¶ Querit̄ quid̄ habet elemētatiua in alio: Respondendū q̄ habet in elemētatis actionē generando & passionem corrūpendo.

¶ Querit̄ de quo est elemētatiua. Respōdēdū q̄ est ex quatuor elementis & ex suis principiis innatis & in elemētatis est ex eorū potētia.

¶ Querit̄ quare est potētia elemētatiua: Respondendū q̄ formaliter est: quia est ex suis principiis constituta: & finaliter vt sint elementata.

¶ Querit̄ quāta est potētia elemētatiua. Respōdendū q̄ tāta q̄ta sunt sua principia innata & discretiue est tot quot sunt sua supposita in quibus est sustentata.

¶ Queritur qualis est elementatiua: Respōdendū q̄ pp̄ria eius qualitas ē elemētare siue generare: & appropriata corrumpere.

DE ENTE ARTIFICIATO.

Quæritur quā fuit elementatiua: respondendū q̄ tūc quā do cū ipso nunc creata fuit: & ex tūc illo vsq̄ nūc fuit in successione.

Quæritur elementatiua ubi est: Respōdendū q̄ in elementis & elemētatis & in successione eorum.

Quærit quomodo elementa elementant per elementatiuam: Respondendū q̄ per illum modū quē habēt immiscēdo cōponendo & generando elemēta.

Quærit elemētatiua cū quo est: Respōdendū q̄ cū omnibus suis causis.

Diximus de ente i communi: & de ente cōtracto ad octo subiecta p̄dererminata per quē modū sciamus respōdere omnib⁹ quæsitis de ip̄is siue in q̄tū entia sunt: siue in q̄tū naturalia sunt: modo aut̄ de ente artificiali perquirere est intentio.

De ente artificiato.

Titulus vltimus.

Ap̄liciter autem est cōsideratio entis artificiatī, quoddā em̄ est p̄paramentū entis naturalis, quoddā aut̄ simpliciter artificiatum. Et primo de membro primo Agricola seminando disponit: vt id qđ est in potētia seminis ad effectū reducat vt natura habeat suum motum, vt puta planta & quærcus: quę disponit cibum vt natura fumentis facilius nutriatur.

Similiter medicus motum naturæ disponit ad sanitatem: & artifex qui disponit scientiam: vt intellectus naturaliter intelligat: & lingua quę artificialiter disponit sonum: vt affatus naturaliter causet vocem & habeat subiectum & obiectum: & sic de auicula quę artificialiter facit nidū vt faci

DE ENTE ARTIFICIATO.

at pullos quod est ei naturale: & sic de aliis suo modo.

¶ Motus autem qui simpliciter est per artificium patet in hoc: sicut Carpentator qui facit de ligno arcam: & sartor qui facit de pãno cappam. & arithmeticus qui causat motum in numerando: & Geometricus in mensurando & sic de aliis. Et etiã deus causat motum in miraculo faciendo.

¶ Omnia illa entia sunt extra naturam mota. Ista autem entia mobilia cognosci possunt per modum instinctu & habitum in discurrendo octo predicta subiecta: ut patet subtiliter intuerti.

¶ Poterit autem faciliter quis facere discursum huius entis artificiatum per principia & regulas: si que preterminata sunt de octo subiectis memoria debite comendavit.

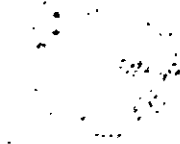
¶ Sufficiant autem hec que dicta sunt propter breuitatem ne plixitate fastidium generemus.

Ad laudem & honorem dei finiuit Rasmus istam arte præintitulatam quæ etiam potest dici de Ente mobili:
Parisiis mense Ianuarii Anno, M, CCCIX. Incarnationis domini nostri Iesu Christi,

Impressit autem Iodocus Badius Ascensius Parrhisius ad Decimum Kalendas Martias, anno eiusdem salutis ad suppurationem Romanam, MD, XVI.

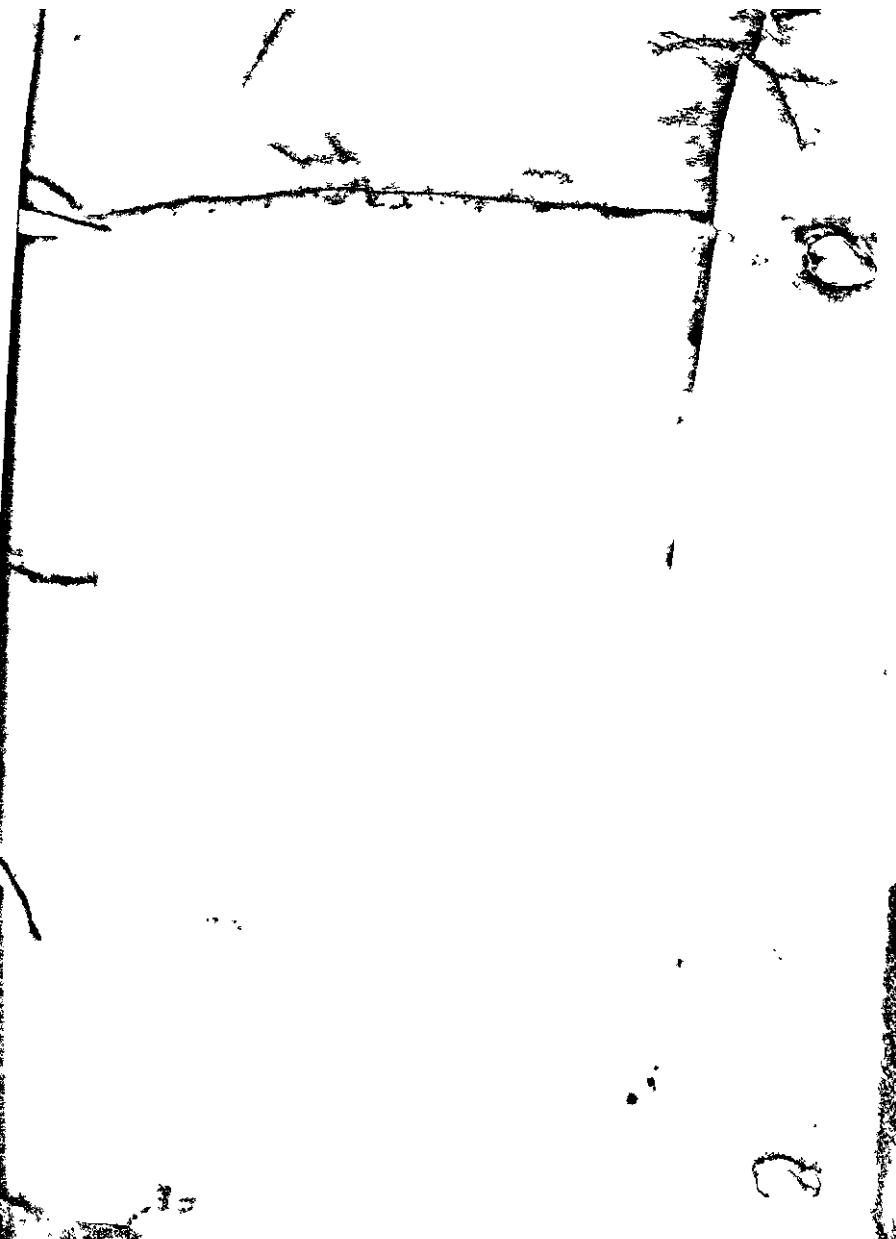

1

1

1

1

1

1

1

